

מתחת השמים אל מקום אחד
ותראה היבשה, אדנ"י.

וכשום זה ויתחבא אדם ואשתו
מפני יהו"ה אלהי"ם. וכי יכול
אדם להתכסות ממנו, והרי כתוב
אם יסתר איש במסתרים ואני לא
אראנו נאם יהו"ה? אלא פסו פניו
חרלים, התכסו פניו מבשת,
שנפקחו עיניהם וראו מה שעשו
למעלה, שגרמו לעקר את האילן
ממקומו והמעצן לסלק משם,
וזהו ויתחבא האדם וגומר, שם
התכסו פניו מבשת, ששם חטאו,
במה שהיה בתוך עץ הגן, שם
התכסו פניו. יש מי שאומר, בתוך
עץ - זה צדיק, ובמקום זה ויסתר
משה פניו, שזכר מה שארע לו
בראשונה, הזכיר חטאו והתכסה
מבשת, ומשום זה זכה להמונת
יהו"ה יביט, וזה " שהוא החכמה
המתחוננה, והוא פרי האילן,
שהיה בראש צדיק, ו' - גוף
הברית, ה"ה זה מקום הערלה
ופריעה, ארבע אותיות היו על
צדיק שהוא עץ פרי, הוא גרם
שהסתלקו ממנו, והוא נעקר מן
הגן, כף עקר הקדוש ברוך הוא
את האדם מגופו וגרשו מגנו,
כמו שנאמר ויגרש את האדם.

תקון ששים ושנים

בראשית, שם ב"ת, שם א"ש (שם
אשרי). באותו זמן הסתלק הקדוש
ברוך הוא משכינתו ונשארה בת
יחידה, זהו שכתוב איכה ישבה
בדד, וסוד הדבר - ויקרא יהו"ה
אלהי"ם אל האדם ויאמר לו
איכה, איכה כ"ה? אמר לו, אף על
גב שגרמת לכל זה ועשית פרוז
באותיות שהסתלק י' מה', ו'
מה', ונשארה השכינה למעלה
יחידה, והשכינה למטה יחידה,

על גב דגרמת פולי האי,

דאתקרי נביעו אחד, כמה דאתמר
(בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד,
ותראה היבשה אדנ"י.

ובגין דא ויתחבא האדם ואשתו מפני יהו"ה
אלהי"ם (שם ג ח), וכי יכול בר נש
לאתכסיא מניה, והא פתיב (ירמיה כג כד) אם יסתר
איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה,
אלא פסו פניו חרלים (משלי כד לא), אתכסיאו
אנפוי מבשת, דאתפקחו עיניהו וחזו מה
דעבדו לעילא, דגרימו לאעקרא אילנא
מאתריה, ונביעו לסלקא מתפן, ודא איהו
ויתחבא האדם וגומר, תפן אתכסיאו אנפוי,
מן בשת, דתפן חאבו, במה דהוה בתוך עץ
הגן, תפן אתכסיאו אנפוי, אית מאן דאמר
בתוך עץ דא צדיק, ובאתר דא ויסתר משה
פניו (שמות ג ו), דאדכר מה דאירע ליה
בקדמיתא, אדפיר חוביה ואתכסי מבשת,
ובגין דא זכה ותמונת יהו"ה יביט (במדבר יב
ה). ודא י' דאיהו חכמה תתאה, ואיהו איבא
דאילנא, דהוה פריש צדיק, ו' גופא דברית,
ה"ה דא אתר דערלה ופריעה, ארבע אתוון
הוו על צדיק דאיהו עץ פרי, איהו גרים
דאסתלקו מניה, ואתעקר איהו מגנתא, הכי
אעקר קודשא בריך הוא לאדם מגופיה, ותריף
ליה מגנתייה, כמה דאת אמר (בראשית ג כד) ויגרש
את האדם.

תקונא שתין ותריין

בראשית תפן ב"ת, תפן א"ש (נ"א תפן אשרי),
בהווא זמנא אסתלק קודשא בריך
הוא משכינתיה, ואשתארת בת יחידה, הדא
הוא דכתיב (איכה א א) איכה ישבה בדד, ורזא
דמלה ויקרא יהו"ה אלהי"ם אל האדם ויאמר
לו איכה (בראשית ג ט), איכה כ"ה, אמר ליה, אף

משום כך ויאמר לו איפה, איפה כ"ה, ויאמר את קולך שמעתי בגן, בגלל זה ואירא פי עירם אנכי ואחבא. ועוד ואחבא, סוד הדבר - ערום ראה רעה ונסתר, מה הסתירה של האדם? אלא בא תראה, בזמן שיש רשות למשחית להשחית, נאמר בו פי תצא אש ומצאה קוצים וכו', ובאותו זמן והיה כצדיק פרשע, ומשום זה יש לאדם באותו הזמן להסתתר ולהתכסות, שלא ימצא ביניהם, שבאותו הזמן יש נספה בלא משפט, ומשום זה ואירא פי עירם אנכי ואחבא, ובמה נסתר אדם מאלו הדינים והקטרוגים שלא ישלטו עליו? בתשובה. זהו שכתוב ישב בסתר עליון, זו האם שהיא סתר, עליון מפנה זו חכמה שלא נודעת אלא בה'. בצל שד"י יתלונן, זו האם התפתונה (העליונה), הצל של שד"י שהוא אות ברית קדש, שנאמר בו אף בצלם יתהלך איש, וזו השכינה התפתונה, שהיא צלמו של הקדוש ברוך הוא, ועליה נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, בצלמו ממש, זו שכינה, צלמו של הקדוש ברוך הוא, במדה שלו, בשעור שלו, שלא הוסיף ולא גרע. מה זה האדם?

זו שכינה. (זה העמוד האמצעי)

אמר רבי אלעזר: והרי בשכינה לא כתוב בה בריאה אלא אצילות, ועוד, שהיה לו לומר ויברא יהו"ה את האדם, מה זה אלהים? אלא שכינה נקראת אלהים, ועל אותה נשמה שנתנה באדם, נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו,

ועבדת פרוּדָא בַּאתוּוֹן דַּאֶסְתְּלֵק י' מִן ה' ו' מִן ה', וְאֶשְׁתַּאֲרַת שְׂכִינְתָא לְעִילָא יְחִידָאָה, וְשְׂכִינְתָא לְתַתָּא יְחִידָאָה, בְּגִין דָּא וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיפֹה, אֵי"ה כ"ה, וַיֹּאמֶר אֶת קוֹלְךָ שְׁמַעְתִּי בְּגִין דָּא וַיֹּאירָא פִּי עִירוּם אֲנֹכִי וְאַחְבָּא, וְעוּד וְאַחְבָּא, רְזָא דְמַלְאָה, עִרוּם רָאָה רְעָה וְנִסְתָּר (משלי כג ב), מַאי סְתִירָה דְבַר נֶשׁ, אֲלֵא תָא חֲזִי בְּזַמְנָא דְאִית רִשׁוֹ לְמַחְבְּלָא לְחַבְל, (דף טז ע"ב) אֲתַמַּר בֵּיה (שמות כב ה) כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמִצָּאָה קוֹצִים וְכוּ', וּבִהְיוּ זַמְנָא וְהָיָה כְּצַדִּיק כְּרָשָׁע (בראשית יח כה), וּבְגִין דָּא אִית לֵיה לְבַר נֶשׁ בְּהִיּוּא זַמְנָא לְאַתְטַמְרָא וּלְאַתְפְּסִיָּא, דְלֵא יִשְׁתַּפַּח בִּינֵייהוּ, דְבִהְיוּ זַמְנָא יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֵא מְשַׁפֵּט, וּבְגִין דָּא (שם) וַיֹּאירָא פִּי עִירוּם אֲנֹכִי וְאַחְבָּא, וּבְמַאי נִסְתָּר בַּר נֶשׁ מֵאֵלִין דִּינִים וְקַטְרוּגִין דְלֵא שְׁלֹטִין עֲלֵיהּ, בְּתִיּוּבְתָא, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים צא א) יוֹשֵׁב בְּסֹתֵר עֲלִיּוֹן, דָּא אֵימָא דְאִיְהִי סֹתֵר, עֲלִיּוֹן מְנָה דָּא חֲכֻמָּה, דְלֵא אֶשְׁתַּמוּדַע אֲלֵא בַּה', בְּצֵל שְׁד"י יִתְלוֹנֵן (שם) דָּא אֵימָא תַתָּאָה, (ג"א עלאה) צֵל דְשְׁד"י דְאִיְהוּ אוֹת בְּרִית קְדֻשׁ, דְאֲתַמַּר בֵּיה (שם לט ז) אֵף בְּצֵלִים יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְדָא שְׂכִינְתָא תַתָּאָה, דְאִיְהִי צֵלְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעֲלֵיהּ אֲתַמַּר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצֵלְמוֹ בְּצֵלְמוֹ מִמֶּשׁ דָּא שְׂכִינְתָא, צֵלְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּמִדָּה דִילֵיהּ בְּשַׁעוֹר דִילֵיהּ דְלֵא אוֹסִיף וְלֵא גֵרַע, מַאי הָאָדָם דָּא שְׂכִינְתָא, (ג"א דא עמודא דאמצעיתא).

אמר רבי אלעזר והא בשכינתא לא כתיב בה בריאה אלא אצילות, ועוד דהוה ליה למימר ויברא יהו"ה את האדם, מאי אלהים

אלא שכינתא אתקרי אלהים, ועל ההיא נשמתא דאתיהיבת בבר נש אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, בדיוקנא דשכינתא, ועל ההיא